

Asia: VN/12316/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi kaivoslain muuttamisesta

Lausunnonantajilta toivotaan erityisesti vastausta seuraaviin kysymyksiin:

1. Varausjärjestelmään esitetään seuraavia muutoksia:

- alueellisia rajauksia,
- hehtaariperusteinen varausmaksu
- varausajan lyhentäminen
- varauspäätöksen sisällön tarkentaminen
- varaajan velvollisuus tiedottaa varausilmoituksen jättämisestä.
- Mitä hyötyjä näet esitetyissä muutoksissa? Mitä muita muutoksia ehdotat ja miksi?

-

2. Onko keskeisten lakien soveltamisalojen rajat selvät: kaivoslaki, ympäristönsuojelulaki, luonnonsuojelulaki? Jos ei, miten tätä sääntelykokonaisuutta voisi mielestäsi selkeyttää?

-

3. Onko sinulla kokemuksia malminetsinnän aiheuttamista konkreettisista haitoista itsellesi, omaisuudellesi, harjoittamallesi elinkeinolle tai muutoin? Kerro niistä. Olisiko haitat voitu ehkäistä lupaehdoilla? Millaisilla?

-

4. Kaivoshankkeet ja niiden vaikutukset eivät aina rajaudu yhden kunnan alueelle. Nykyisin kaivoksen maankäyttö on voitu ratkaista myös maakuntakaavalla, mutta jatkossa edellytettäisiin kuntatason kaavaa, millä vahvistetaan kunnan päätösvaltaa asiassa. Mitä vaikutuksia näet nyt esitetyillä muutoksilla olevan kaavoitukseen? Mitä ratkaisuja näet kuntarajat ylittävien vaikutusten huomioimiseksi?

A. Säännösmuutoksen vaikutus kaavoitustarpeeseen on merkittävä. Käytännössä 47.5 §:n uusi muotoilu luovuttaa ratkaisun kaivosluvan myöntämisestä täysin sijaintikunnalle, mikäli luvan

myöntämisen edellytykset muutoin täyttyvät. Siten ratkaisu sisältää laillisuusharkinnan lisäksi tarkoituksenmukaisuusharkintaa, mikä kuuluu oleellisesti kuntien itsehallintoon.

Alueidenkäytön suunnittelun näkökulmasta on tärkeää, että kunta vastaa kokonaisuuden hallinnasta. Kuntakaavan edellyttäminen palvelee myös kaivostoiminnan ympäristövaikutusten sovittamista alueen muuhun maankäyttöön sekä paikallisten osallistamista hankkeeseen kiinteämmin.

Toimijan asemaa kyseinen muutos heikentäne merkittävästi. Vaikka kaavoitus tuskin hidastaa muutoinkin pitkää suunnitteluprosessia edellyttävää hanketta mainittavasti, se tuo huomattavaa ja jopa ennakoimatonta epävarmuutta sen toteutumiseen.

Päätösvallan luovuttaminen täysin paikallis päättäjille saattaa kuitenkin myös estää/hidastaa kansallisen omavaraisuuden ja varautumisen tavoitteiden

toteuttamista, minkä vuoksi voisi olla tarpeen säätää valtiovalle jonkinlainen puuttumismahdollisuus kansallisesti tärkeiden hankkeiden toteuttamisessa.

Säännös on nykyiseen verrattuna selkeä ja yksiselitteinen.

B. Kunta- ja/tai maakuntarajoja ylittävillä hankkeilla voisi harkita erillisiä kaavoittamista koskevia säännöksiä.

5. Kaivoksiin liittyy kaksi erillistä vakuutta, kaivosvakuus ja jätevakuus. Kaivoslaissa säädetään kaivosvakuudesta, jota esityksellä täsmennettäisiin. Kaivosvakuuden tulisi kattaa kaivosten sulkemistoimet, kuten rakennusten, rakennelmien, tiestön ja sähköverkon purkaminen, mikäli kaivostoiminnan harjoittaja on varaton. Lisäksi kaivosvakuutta esitettäisiin laajennettavaksi poikkeavien tilanteiden turvallisuustoimenpiteisiin ja maanomistajakorvauksiin. Jätevakuudesta säädetään ympäristönsuojelulaissa ja lisäksi ympäristöministeriössä kehitetään ympäristövahinkojen toissijaisia vastuujärjestelmiä. Näetkö vakuussäätelyn kattavana vai onko vielä jokin ilmeinen aukko ja mitä se koskee?

-

6. Esitysluonnoksessa ehdotetaan lupamääräyksiä saamelaisten perinteisille elinkeinoille aiheutuvien haittojen vähentämiseksi (51, 52 ja 54 §). Miten arvioit esitettyjen muutosten vaikutusta?

- ottaen huomioon saamelaisten oikeudet alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään, kulttuuriaan ja perinteisiä elinkeinojaan
- ottaen huomioon muut elinkeinot, kuten matkailun ja porotalouden

-

Muut kommentit liittyen hallituksen esitysluonnokseen:

-

Hämäläinen Jyrki
Etelä-Savon ELY-keskus